

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten gör inte anspråk på att ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer i landet. Information bör också sökas från andra källor.

Eritrea – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 30 juni 2019

I. SAMMANFATTNING

Det historiska fredsavtalet mellan Eritrea och Etiopien i juli 2018 och de förbättrade relationerna med övriga grannländer har inte inneburit någon förbättrad situation vad gäller de mänskliga rättigheterna, demokratin eller rättsstatens principer i Eritrea. Eritrea styrs fortfarande utan konstitution, anordnar inte allmänna val, saknar ett fungerande parlament, har begränsad yttrande- och tryckfrihet samt inskränkningar i religionsfriheten. Rättssäkerheten brister och det finns ett stort antal rapporter från enskilda individer om att misshandel och tortyr förekommer i fängelser. Många eritreaner har flytt landet och utflödet har fortsatt, om än i mindre skala, även efter fredsavtalet med Etiopien.

Information om situationen vad gäller de mänskliga rättigheterna i Eritrea är delvis svår att verifiera. Det beror på den relativa slutenhet som trots freden fortfarande råder i landet. Regeringen förmedlar lite eller ingen information till omvärlden i känsliga frågor. Människorättsorganisationer beviljas inte tillträde till landet och utländska besökare tillåts inte besöka fängelser eller militära träningsläger och får inte heller resa fritt i landet.

Efter freden med Etiopien har Eritrea öppnats upp något och den politiska kontexten har förändrats med signaler om vilja till dialog med bland annat EU och FN, även vad gäller de mänskliga rättigheterna. Under våren 2019 medgav Eritrea ett besök i landet av EU:s särskilde representant för mänskliga rättigheter. FN:s råd för mänskliga rättigheter har gett mandat till en särskild rapportör med uppgift att särskilt bevaka situationen vad gäller de mänskliga rättigheterna i landet, men rapportören har hittills inte tillåtits att besöka Eritrea. Landet är sedan

2019 invald medlem i FN:s råd för mänskliga rättigheter.

Eritrea är en enpartistat. Vare sig politisk opposition eller fristående press tillåts verka i landet. President Isaias Afwerki aviserade 2014 att en ny konstitution skulle utarbetas, men hittills har inga framsteg redovisats. De ledande företrädare för oppositionen och de journalister som fängslades år 2001, däribland den svensk-eritreanske journalisten Dawit Isaak, hålls fortfarande fängslade. Sverige har inte medgivits tillträde till Dawit Isaak enligt paragraf 36 i Wienkonventionen om konsulära förbindelser, som Eritrea tillträdde den 14 januari 1997, med motiveringen att Eritrea inte accepterar dubbla medborgarskap.

Rättsväsendet är undermåligt och präglas av brist på transparens. Det finns rapporter om godtyckliga frihetsberövanden samt utomrättsliga avrättningar vid desertering från militärförband och vid flykt från landet. Tvångsarbete är förbjudet, men det omfattande värnpliktsväsendet kan betraktas som en form av tvångsarbete, särskilt med tanke på att tidsomfattningen för nationaltjänsten i realiteten är obestämd, trots en del uttalanden från regeringen om att den ska tidsbegränsas.

Diskriminering på grund av kön är olagligt och den eritreanska regeringen har offentligt uttalat sig mot våld mot kvinnor. Regeringen har arbetat mot kvinnlig könsstympning med vissa positiva resultat, men kvinnlig könsstympning förekommer fortfarande, särskilt på landsbygden. Kvinnor deltar på lika villkor som män i värnpliktsväsendet. Det finns vittnesmål om våldtäkter och sexuella övergrepp inom de militära strukturerna. Homosexualitet är förbjudet enligt lag. Den utbredda fattigdomen präglar förhållandena i Eritrea och påverkar i hög grad ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

II. RÄTTSSSTATENS PRINCIPER

Vid självständigheten från Etiopien år 1991 behöll Eritrea större delen av befintlig etiopisk lagstiftning. Delar av denna har i efterhand omarbetats, men det juridiska regelverket är fortfarande ojämnt och bitvis ålderdomligt. Under år 2015 antogs nya civil- och straffrättsliga lagar, men dessa tillämpas ännu inte systematiskt.

Eritreas nationalförsamling antog år 1997 en ny konstitution. Av konstitutionen framgår de eritreanska medborgarnas grundläggande mänskliga fri- och rättigheter samt skyldigheter, liksom maktfördelningen mellan den lagstiftande, exekutiva och rättskipande statsmakten. Sedan kriget mellan Eritrea och Etiopien år 1998 och 2000 tillämpas dock inte konstitutionen och nationalförsamlingen har inte sammanträtt sedan år 2002. I praktiken är det presidenten och regeringspartiet *People's Front for Democracy and Justice* (PFDJ) som strikt kontrollerar de flesta samhällsfunktionerna.

Presidenten aviserade 2014 att en ny konstitution skulle utarbetas. En sådan process planeras, men arbetet har hittills mest fokuserat på grundläggande ramlagar och vissa kapacitetshöjande insatser inom rättsväsendet. Planer finns att under de närmaste åren inleda en förankringsprocess för framtagandet av en ny konstitution.

Domstolsväsendet är enligt konstitutionen oberoende från de andra statsmakterna. Domstolsväsendet är dock inte transparent, fungerar undermåligt och är i mångt och mycket kontrollerat av staten och PFDJ. Bristen på juridiskt utbildad personal och materiella resurser är stor på alla nivåer. Det civila domstolsväsendet består av byrå, lokala domstolar, regionala domstolar och Högsta domstolen. Domstolarna har förutom civilrättsliga och straffrättsliga avdelningar också särskilda avdelningar för sharia.

Därutöver har ett system av specialdomstolar skapats med målsättningen att komma till rätta med det stora antalet utestående mål i det reguljära domstolsväsendet begränsat till brott som korruption och stöld. Systemet har emellertid kommit att fungera som ett sätt för regeringen att utdöma straff utan hänsyn till föreskrivna processregler.

Det finns uppgifter om att korruptionen inom statsförvaltningen har ökat de senaste åren, bland annat när det gäller människosmuggling ut ur landet. Eritrea rankas på plats 157 av 180 länder i *Transparency Internationals* index över upplevd korruption år 2018.

Den särskilda undersökningskommission för de mänskliga rättigheterna i Eritrea (*Commission of Inquiry, CoI*) som tillsattes av FN:s råd för

mänskliga rättigheter 2014 lämnade sin slutrapport i juni 2016. Kommissionen fick inte tillstånd att besöka landet, men bedömde på grundval av bland annat intervjuer med människor som flyttat till Eritrea har begått och fortsatt begår brott mot mänskligheten inom ett flertal områden. CoI pekade särskilt ut förslavning genom det omfattande och i praktiken icke tidsbegränsade värnpliktssystemet, rutinmässiga och godtyckliga arresteringar, försvinnanden, systematisk tortyr, förföljelse och våldtäkter inom militärtjänsten som grund för sin bedömning.

FN:s råd för mänskliga rättigheter behandlade CoI:s rapport i en resolution den 28 juni 2016. Rådet kunde inte enas om CoI:s bedömning att brott mot mänskligheten hade begåtts, men fördömde Eritrea för systematiska, utbredda och allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Rådet uppmanade också FN:s medlemsstater att stärka engagemanget med och ge stöd till Eritrea för att förbättra situationen.

Eritrea driver in skatt av eritreanska medborgare bosatta utomlands som vill ta del av eritreanska statens grundläggande tjänster. Det finns rapporter om att skatten drivs in genom hot och utpressning. FN:s säkerhetsråd fördömde skatten i en resolution 2011.

Rättssäkerhet

Det råder stora brister i rättssäkerheten i Eritrea. På ett övergripande plan är huvudproblemet att landets konstitution inte tillämpas. Godtyckliga frihetsberövanden förekommer, juridiska ombud i rättsprocesser är ovanligt och i många fall saknas officiell information om var anhöriga hålls i förvar. Det saknas även ett ombudsmannaämbete för de mänskliga rättigheterna i Eritrea och de nya strafflagarna som antogs år 2015 tillämpas ännu inte systematiskt.

I specialdomstolarna agerar militärer utan juridisk bakgrund som domare. De kan åsidosätta domar som utdömts av allmänna (civila) domstolar varför åtalade kan dömas en andra gång. Åtalade får såvitt är känt inte biträdas av försvarare. Avgöranden från dessa domstolar kan inte överklagas. Eftersom ett stort antal eritreaner är inskrivna i försvarsmakten har också militärdomstolen stor betydelse. Den har rätt att döma i mål mot anställda inom militären, liksom i fall där anställda inom militären utsatts för brott.

Straffrihet och ansvarsutkrävande

Det är svårt att bedöma graden av både straffrihet och ansvarsutkrävande. Det finns ingen information om att kränkningar av de mänskliga rättigheterna som begåtts av polis eller militär personal beivras. Samtidigt går det inte heller att utesluta att viss bestraffning sker.

III. DEMOKRATI

De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Sedan 1997 finns ett parlament, nationalförsamlingen, med 150 ledamöter. Samtliga är medlemmar i PFDJ, hälften av dem sägs även sitta i partiets centralkommitté. Nationalförsamlingen sammankallas av presidenten, men så har inte skett sedan 2002. Allmänna val till nationalförsamlingen har hittills aldrig hållits. Andra partier än PFDJ tillåts inte.

Det finns ingen organiserad opposition i landet. År 2001 fängslades elva av 15 ledande företrädare för PFDJ i den så kallade G-15-gruppen, en grupp av oppositionella politiker och tjänstemän. De fängslades efter att ha kritiserat presidenten för hans politik och bristen på reformer. Det finns uppgifter om att några av dem ska ha avlidit av tortyr, eller åtminstone av de svåra omständigheterna, eller av självmord under fängelsevistelsen.

Kvinnor deltar i det politiska livet, men är underrepresenterade i till exempel regeringen där endast tre av ministrarna (justitie-, hälso- respektive turismministern) är kvinnor.

Det civila samhällets utrymme

De inhemska civilsamhällesorganisationerna, exempelvis det nationella kvinnoförbundet, ungdoms- och studentförbundet och fackföreningsrörelsen, är oftast anknutna till PFDJ. Den eritreanska handelskammaren har runt 700 betalande medlemmar. Dessa organisationer deltar i den interna debatten, men det finns i praktiken litet utrymme att ifrågasätta regeringens eller presidentens politik.

Människorätsorganisationer saknas i landet. Den enda inhemska organisation som i viss mån fungerar som sådan heter *Citizens for Peace in Eritrea* (CPE). Den bildades 1998 för att protestera mot etiopiska utvisningar av eritreaner och samarbetade då med regeringen. CPE erhåller finansiellt verksamhetsstöd av EU. Få utländska civilsamhällesorganisationer är verksamma i landet då lagen som reglerar internationella civilsamhällesorganisationers verksamhet i landet gör det svårt att verka fritt.

IV. MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Den eritreanska strafflagen förbjuder tortyr, men det finns ett stort antal rapporter om att tortyr och misshandel förekommer. Det finns uppgifter om utomrättsliga avrättningar vid desertering från militärförband och vid flykt från landet. Utomrättsliga avrättningar utförda av säkerhetsstyrkor har också rapporterats. Det förekommer att godtyckligt frihetsberövade hålls i isoleringshåkte.

Förhållandena i de vanliga fängelserna är svåra. Det har rapporterats om misshandel och dödsfall i såväl häkten som i fängelser. Anhöriga får ofta endast informell information om var de häktade befinner sig. Det finns rapporter om att de kan bistå med mat, medicin och förnödenheter. Generellt är den internationella inblicken i fängelseförhållandena mycket begränsad, men representanter för FN:s högkommissarie för de mänskliga rättigheterna fick besöka fängelset Sembel våren 2016. Några slutsatser kunde dock inte dras från detta enstaka besök.

Enligt FN:s flyktingkommissarie (UNHCR) befann sig år 2018 över 550 000, uppskattningsvis över tio procent av befolkningen, på flykt från landet. UNHCR har i flera år uppskattat att mellan 3 000 och 5 000 personer varje månad lämnat Eritrea och tagit sig över gränsen till Etiopien och Sudan. Enligt FN i Etiopien fortsätter många eritreaner att fly landet även efter fredsavtalet. FN uppger att antalet eritreaner som anlant till Etiopien ökat och uppgick till cirka 7 000 per månad under första halvåret 2019. Omkring 60 procent av dessa är unga män, många är ensamkommande barn. Det förekommer rapporter om flera fall där gränspoliserna ska ha dödat personer som flytt över gränsen. Det finns

många rapporter om att eritreaner på flykt till Europa och Mellanöstern fallit offer för människosmugglare och många eritreanska flyktingar i bland annat Egypten, Israel, Libyen och Sudan befinner sig i utsatta situationer. Det finns tusentals eritreanska flyktingar i flyktinglägren i norra Etiopien.

Dödsstraff

Dödsstraff finns som påföljd i straffskalan. Enligt gällande lagstiftning kan dödsstraff utdömas för en rad brott, inklusive brott mot mänskligheten, brott mot landets säkerhet och mord under vissa omständigheter. Det är inte känt om dödsstraffet har tillämpats sedan landets självständighet 1991. I Eritrea gäller officiellt ett moratorium för dödsstraff.

Rätten till frihet och personlig säkerhet

Det finns ett flertal rapporter om godtyckliga frihetsberövanden. Det framgår inte i rapporterna vilka som drabbas, men det finns skäl att tro att värnpliktiga som lämnat militärförband samt människor på flykt och regimkritiker är särskilt utsatta. Konstitutionen medger rörelsefrihet inom landet och en möjlighet att utvandera. I praktiken är dock möjligheterna kraftigt begränsade. Det finns problem med att resa fritt i landet, till exempel kontrolleras stundtals resenärer på vägarna och vissa områden får inte besökas av säkerhetsskäl. Alla medborgare måste bära identitetshandlingar som vid behov ska visas upp.

Militärpolis genomför tidvis razzior, så kallade *giffas*, för att kontrollera om personer i vapenför ålder har sökt undvika militärtjänst. Alla medborgare mellan 18 och 40 år är skyldiga att stå till förfogande för värnplikt. I praktiken tycks den övre åldersgränsen ha höjts på senare år till 57 år för män och 47 för kvinnor. Personer i dessa åldrar har därför svårigheter att resa utomlands. Övriga eritreaner kan ansöka om pass, men ansökningar nekas ofta.

För att resa utomlands krävs ett utresevisum. Formellt krävdes ett utresevisum även när gränserna till Etiopien var öppna under hösten 2018. Det utfördes dock inga kontroller i praktiken. För utländska medborgare, inklusive diplomater gäller reserestriktioner utanför huvudstaden Asmara.

Särskilt tillstånd krävs och kan sökas, men procedurerna är stundtals godtyckliga och brister i transparens.

Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

Konstitutionen föreskriver yttrande- och pressfrihet. I realiteten är dock möjligheten att åtnjuta dessa rättigheter kraftigt inskränkta. Situationen i landet är mycket allvarlig i en internationell jämförelse. På *Reportrar utan gränser* pressfrihetsindex år 2019 placeras Eritrea på 178:e plats av totalt 180 länder.

Regeringen har vid flera tillfällen låtit gripa journalister eller tvingat in dem i militärtjänst. År 2001 stängdes alla privatägda tidningar med hänvisning till deras rapportering om den politiska oppositionen. Flera journalister greps i samband med detta, bland dem den svensk-eritreanske medborgaren Dawit Isaak. Ännu efter nästan 18 år sitter de fängslade utan att någon rättegång har inletts. Sverige har inte medgivit tillträde till Dawit Isaak enligt paragraf 36 i Wienkonventionen om konsulära förbindelser, som Eritrea tillträdde den 14 januari 1997, med motiveringen att Eritrea inte accepterar dubbla medborgarskap. Det finns uppgifter om att några av journalisterna har avlidit under tiden i fängelse. I september 2018 greps den före detta eritreanske finansministern Berhane Abrehe efter att ha publicerat en regeringskritisk bok utomlands. Abrehe och hans fru är alltjämt frihetsberövade utan åtal, rättegång och dom.

Formell censur förekommer inte, men regeringen kontrollerar all media inom landet. Regeringen äger all lokal media. Tidningar tillämpar självcensur. Tillgång till internet finns, men med temporära nedstängningar och bristande hastighet. Många eritreanska hushåll har tillgång till internationella satellit-tv-stationer och radio genom parabolantennor. Oppositionsgrupper och människorättsförsvarare utomlands driver ett antal tv- och radiostationer samt hemsidor med information om situationen i Eritrea. Dessa radiosändningar och hemsidor blockeras inte systematiskt, men tidvis.

I samband med Eritreas självständighetsfirande i maj 2019 blockerade regeringen tillgången till sociala media och stängde även ned det lokala mobiltelefonnätet under en dag. Detta har förekommit även vid andra

tillfällen.

Rätten till mötes- och föreningsfrihet

Enligt konstitutionen har alla individer rätt att samlas och demonstrera fredligt tillsammans. Alla medborgare har rätt att bilda föreningar för politiska, sociala, ekonomiska och kulturella ändamål. I praktiken är åtnjutandet av dessa rättigheter ytterst begränsade och demonstrationer tillåts inte. I april 2016 upplöstes en spontan folksamling med våld och regeringen bekräftade att två personer avled i samband med detta. En protestyttring i oktober 2017, med i huvudsak muslimska deltagare, urartade i oroligheter och säkerhetsstyrkor sköt varningsskott.

Det senaste året har en proteströrelse (Yaekel, ung. ”det är nog nu”) bildats. Anhängarna kräver att presidenten lämnar ifrån sig makten. Rörelsen agerar i det fördolda, sprider flygblad med budskap om förändring nattetid och målar slagord i centrala Asmara.

Religions- och övertygelsefrihet

Det är olagligt att utöva någon annan tro än de fyra registrerade religionerna: eritreansk ortodox kristendom, katolicism, islam och lutheransk protestantism. Frihetsberövanden av troende i alla åldrar inom icke- registrerade religioner sker. Jehovas vittnen är särskilt utsatta genom sin vägran att göra väpnad militärtjänst. Det finns uppgifter om att de religiösa organisationerna utsätts för påtryckningar av staten.

Befolkningen består i ungefär lika delar av kristna och muslimer. De kristna i allmänhet är bosatta i höglandet och muslimerna i låglandet. Under självständighetskriget mot Etiopien rådde motsättningar mellan dessa grupper. Sedan självständigheten har dessa motsättningar mestadels försvunnit och relationerna mellan dessa religiösa grupper präglas i stället av tolerans. Det är inte ovanligt med giftermål mellan individer med olika trosuppfattning.

IV.EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

Rätten till arbete, rättvisa arbetsvillkor och relaterade frågor

År 2000 ratificerade Eritrea sju av ILO:s åtta centrala konventioner och den 3 juni 2019 ratificerades den sista centrala konventionen om förbud mot de värsta formerna av barnarbete. Diskriminering i arbetslivet på

grund av etnisk bakgrund eller religiös tillhörighet förekommer i allmänhet inte.

År 1979 bildades den Eritreanska nationella kvinnoförbundet (*National Union of Eritrean Women*, NUEW), som har spelat en viktig roll i landets jämställdhetsarbete och arbete mot stereotyper. Eritrea har tillträtt Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor och regeringen har sedermera gjort klart att målsättningen är full jämställdhet mellan könen. Eritrea har gjort framsteg vad gäller jämställdheten mellan kvinnor och män. Det finns lagstiftning som reglerar förhållandena på arbetsplatsen. Föreskrifter om minimilön saknas i den privata sektorn. I den offentliga sektorn tillämpas minimilön.

Fackföreningar är tillåtna, med undantag för anställda inom statsförvaltningen, militären och polisen. Det finns en riksorganisation (*National Confederation of Eritrean Workers*) för fackföreningarna som representerar 27 000 arbetare från 250 föreningar. Den är nära knuten till PFDJ och regeringen.

Konstitutionen förbjuder tvångsarbete, men det omfattande värnpliktsväsendet betraktas bland annat av *Human Rights Watch* som en form av tvångsarbete.

Rätten till bästa uppnåeliga fysiska och mentala hälsa

Hälsovården är bristfällig och lider av stor resursbrist, av såväl utbildad personal som läkemedel och hälsoutrustning. Enligt tillgänglig statistik från Världshälsoorganisationen (WHO) år 2010 har Eritrea endast två läkare per 10 000 invånare. Hälsovård erbjuds till en mindre kostnad för alla medborgare. Eritrea har byggt upp ett system av vårdcentraler på lokal bynivå och mer avancerad vård sker på regional nivå.

Eritrea har de senaste fem åren arbetat strategiskt för att stärka hälsovården och regeringen har rapporterat om väsentliga förbättringar. Landet uppnådde millenniemålen för både mödra- och barnadödlighet. Enligt statistik från FN har mödradödligheten sjunkit från 580 till 209 per 100 000 födselar och barnadödligheten har under 5 år sjunkit från 93 till knappt 50 per 1 000 födselar mellan år 2001 och 2013. Antalet födselar med bistånd av medicinskt utbildad personal har under samma period ökat från 28 till 55 procent.

I juni 2019 stängde de eritreanska myndigheterna 21 sjukhus och vårdcentraler, som sedan länge drivits i katolska kyrkans regi, med hänvisning till gällande lagstiftning. Dessa sjuk- och hälsovårdsinrättningar var lokaliserade i fem av de sex regionerna i Eritrea med tyngdpunkt på de rurala områdena. I samband med detta övertog även de eritreanska myndigheterna tre vårdcentraler som tillhörde den protestantiska kyrkan.

Förväntad livslängd har ökat från 48 år till 63 år mellan år 1990 och 2012. Medellivslängden beräknades 2018 vara 65 år enligt WHO.

Myndigheterna tillhandahåller preventivmedel och ger lika tillgång för män och kvinnor till behandling av sexuellt överförbara sjukdomar, inklusive hiv. Det är enligt eritreansk lag olagligt att utföra aborter. Undantag som stipuleras i Eritreas brottsbalk är om graviditet uppstått i samband med våldtäkt eller incest, om kvinnan är omyndig, det vill säga under 18 år, eller om graviditeten riskerar kvinnans hälsa. Abort får endast utföras av legitimerad läkare och endast med kvinnans samtycke. Det finns inga uppgifter om i vilken utsträckning olagliga aborter är vanligt förekommande i landet.

Eritrea har enligt FN uppnått milleniummålet om jämlikhet och kvinnors hälsa och utbildning. Regeringen strävar efter att uppnå organisatorisk kapacitet för att effektivt kunna implementera FN:s globala mål för hållbar utveckling.

Rätten till utbildning

Skolgång till och med sjunde klass är obligatorisk och kostnadsfri. Enligt statistik från FN har antalet barn som är inskrivna i grundskolan ökat från 64 procent 2001–2002 till drygt 80 procent år 2016–2017. Det finns dock regionala skillnader och särskilt i de nomadiska befolkningarna i södra Rödahavsregionen är inskrivningsgraden lägre. Skillnaderna mellan pojkar och flickor är inte påtagliga på lägre nivåer i skolsystemet, men i de högre årskurserna är andelen pojkar något högre (0,85 genderparitet år 2017). Läskunnigheten hos befolkningen över 15 år låg på 65,5 procent för kvinnor och drygt 82 procent för män 2015, enligt Unescos uppskattning.

Verksamheten på universitetsnivå har omstrukturerats och det har skett en decentralisering av högre utbildning till sju olika fakulteter som öppnats på olika platser i landet. Elever i årskurs 12 genomgår en nationell prov som ligger till grund för antagning till högskolorna. Mellan 10 och 15 procent av årskullen vid högskolorna erbjuds gratis utbildning under tre till fem år. Endast ett fåtal av högskolorna erbjuder examen på masternivå.

Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet

Eritrea är ett land med mycket utbredd fattigdom och de allmänna levnadsvillkoren präglas starkt av detta. Landet återfinns på plats 179 av 189 i FN:s utvecklingsprogram (UNDP) index över mänsklig utveckling för 2018. Situationen förvärrades av kriget med Etiopien och den isolering som följde därefter. Av befolkningen bor 70 procent på landsbygden och det flesta arbetar med småskaligt jordbruk. Enligt statistik från Eritreas ministerium för land, vatten och miljö har tillgången till rent vatten ökat från 58 procent år 2010 till 85 procent år 2015, men vattenbrist råder i stora delar av året. Endast 13 procent av befolkningen hade tillgång till rimliga sanitära förhållanden samma år.

Försörjningsläget vad gäller livsmedel i landet är ansträngt, även om mat- och andra varor blivit tillgängliga efter freden med Etiopien. Fortfarande smugglas varor in i landet. Eritrea har valt att som princip avstå från livsmedelsbistånd utifrån, utan arbetar nationellt och på längre sikt för att bli så självförsörjande som möjligt. Inom jordbruket tillåts inga bekämpningsmedel. Eritrea har stora utmaningar vad gäller elförsörjning och drabbas ofta av elavbrott.

V. RÄTTEN ATT INTE UTSÄTTAS FÖR DISKRIMINERING

Kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna

Diskriminering på grund av kön är förbjuden. Emellertid har kvinnor lägre social status än män, sämre tillgång till rättsväsendet och sämre tillgång till kvalificerade arbeten. Könstympning är förbjudet, men förekommer fortsatt, särskilt på landsbygden. En statlig kampanj för att utrota könstympning pågår, hittills med positivt resultat i delar av Eritrea, särskilt i städer. I låglandet praktiseras den mest allvarliga formen och där har kampanjen ännu inte haft samma effekt.

Våldtäkt är olagligt och kan ge upp till 15 års fängelse. Det finns ingen tillförlitlig information om förekomsten av våldtäkt, men det föreligger åtskilliga rapporter om våldtäkter mot kvinnor i lägren för militärtjänst eller vid civil samhällstjänst. Det förekommer också att förövare uppmanats av myndigheter eller den drabbade familjen att gifta sig med offret, som en lösning på brottet. Våldtäkt inom äktenskapet är endast straffbart om paret inte längre är samboende och planerar att fortsatt leva åtskilt. Våld mot kvinnor uppges vara vanligt förekommande. Våld i hemmet är kriminaliserat, men lagförs sällan. Regeringen har offentligt uttalat sig mot våld mot kvinnor i hemmet.

Kvinnor deltog aktivt i stridande förband såväl i frihetskriget mot Etiopien som i det senaste kriget 1998–2000. Kvinnor ska liksom män stå till förfogande för militärtjänst.

Barnets rättigheter

Det finns lagar som kriminaliserar barnprostitution, barnpornografi och annat sexuellt utnyttjande av barn. Sexuellt våld mot barn anses inte vanligt förekommande. Regeringen sörjer i allmänhet väl för flyktingbarn. Så kallade gatubarn är relativt sällsynta. Minimiåldern för militärtjänst är 18 år och rekryter som befins vara yngre skickas hem. Enligt den eritreanska straffrätten är eritreanska barn straffmyndiga från tolv års ålder.

Barnens situation försämrades av den olösta gränskonflikten med Etiopien och många barn i området tvingades då att leva i läger under långa tider. Deras skolgång påverkades som en följd av detta negativt. Den tillåtna minimiåldern för anställning är 18 år, men många minderåriga arbetar, framförallt inom jordbruket.

Det finns ingen lagstiftning mot barnaga och fysisk bestraffning är ett utbrett fenomen. Könstympling av flickor är också fortsatt ett problem, framför allt på låglandet.

Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Efter spänningar under självständighetskriget mot Etiopien har

relationerna mellan religiösa grupper i ökande grad kommit att präglas av tolerans. Ett undantag har varit diskriminering mot Jehovas Vittnen som på grund av sin vägran att göra väpnad militärtjänst i åtskilliga fall har förlorat sina arbeten och trakasserats på andra sätt. Förföljelse och frihetsberövande av personer som deltar i andra religiösa samlingar och sammanhang än inom de fyra tillåtna religionerna har fortsatt.

Det finns rapporter om att folkgruppen kunamas i trakten av staden Barentu i sydväst tidigare utsatts för trakasserier. Dessa ansågs sympatisera med Etiopien och anklagades för samarbete med etiopierna under kriget. Folkgruppen afar, i södra delen av landet, anser sig diskriminerade, och har enligt vissa rapporter tidigare organiserat sig i väpnat motstånd mot staten.

Hbtq-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter

Homosexualitet är förbjudet i eritreansk lag och kan beläggas med fängelsestraff från tio dagar upp till tre år. Upprepade rekommendationer inom ramen för FN:s universella granskningsmekanism (*Universal Periodic Review*, UPR) om att ta bort förbudet har inte accepterats av regeringen i Eritrea med motiveringen att homosexualitet strider mot det eritreanska samhällets grundläggande värderingar och kultur. Det är förenat med betydande svårigheter att leva öppet som hbtq-person och fördomar mot hbtq-personer finns. Det finns uppgifter om att hbtq-personer utsatts för förföljelse och fängslats.

Flyktingars och migranters rättigheter

Eritrea är inte part till flyktingkonventionen, och erbjuder inte juridisk flyktingstatus, men i praktiken har regeringen gett skydd åt personer som i sina hemländer skulle kunna utsättas för fara av olika skäl. Antalet flyktingar i Eritrea från andra länder är begränsat till ett, i ett regionalt perspektiv, mindre antal somalier och sudaneser.

Det senaste kriget gjorde 250 000 människor till internflyktingar. De flesta av dessa har återvänt till sina hem i den tillfälliga säkerhetszonen mellan de två länderna. Många av dem som under 1999–2000 flydde till Sudan återvände under åren efter kriget. Det finns en grupp somaliska flyktingar om uppskattningsvis 2 100 personer i ett flyktingläger utan Massawa, som befunnit sig en längre tid i Eritrea. FN:s

flyktingkommissarie (UNHCR) har ansvar för skydd av dessa flyktingar, men arbetar med bristande resurser och FN:s bedömning är att intresset från eritreanska myndigheter att förbättra levnadsvillkoren är svagt.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Det långa självständighetskriget mot Etiopien och därefter kriget åren 1998–2000 ledde till att många personer fick funktionsnedsättningar.

Diskriminering av personer med funktionsnedsättning är förbjuden enligt lag. Regeringen anstränger sig för att vårda och utbilda dessa personer som ofta betraktas som krigshjältar, och diskriminering mot dem eller andra personer med funktionsnedsättningar förekommer sällan. Större nya byggnader är i viss mån anpassade till personer med funktionsnedsättning.

VI. EXEMPEL PÅ SVENSKT OCH INTERNATIONELLT ARBETE RÖRANDE MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER, DEMOKRATI OCH RÄTTSSTATENS PRINCIPER I ERITREA

Det internationella samfundet, inklusive EU, påtalar regelbundet bristen på respekt för de mänskliga rättigheterna i Eritrea. Dessa frågor tas även upp inom ramen för EU:s politiska dialog med Eritrea och i bilaterala sammanhang.

Regeringens demokratiseringsarbete, som går ut på att Sverige i alla sammanhang ska stå upp för demokratiska principer, arbeta för att stärka demokratin och uttrycka kritik när den brister, genomförs också i Eritrea. Med syfte att stärka engagemanget och dialogen med Eritrea tog Sverige 2017 initiativ till en högnivådialog, tillsammans med Norge, Schweiz och Tyskland, den så kallade fyrnationsdialogen. Under 2018–2019 har denna fyrnationsgrupp tillsammans med eritreanska regeringsföreträdare genomfört dialogseminarier om bland annat migration, mänskliga rättigheter, rättsstatens principer, god samhällsstyrning och ekonomisk utveckling.

Eritrea har den senaste tiden deltagit relativt konstruktivt i FN:s universella granskningsmekanism (UPR) och även genomfört flera av de rekommendationer som lämnats. Senast Eritrea granskades var i januari 2019. Sverige rekommenderade Eritrea att upprätta en konstitution som

garanterar de mänskliga rättigheterna för eritreanska medborgare, att behandla frihetsberövade personer i enlighet med internationella standarder och att vidta åtgärder för att säkerställa yttrande- och åsiktsfrihet samt religions- och övertygelsefrihet, även för press och media.

Eritrea har i samarbete med FN utarbetat ett program för genomförandet av de rekommendationer som Eritrea har accepterat inom ramen för UPR, bland annat att stärka rättsväsendet och respekten för de mänskliga rättigheterna i fängelser. Sverige gav 2015–2018 finansiellt stöd till FN-programmet. EU:s biståndsprogram i Eritrea innehåller också stöd till genomförandet av dessa rekommendationer.

EU:s arbete med Eritrea utgörs sedan freden med Etiopien framför allt av ett program med två delar, där den ena avser dialog om bland annat de mänskliga rättigheterna och nationaltjänsten, och där den andra delen utgörs av utvecklings-samarbete för att stärka freden med Etiopien, främja handelsutbyte och regional integration. För detta har EU via en av sina utvecklingsfonder avsatt 200 miljoner euro i huvudsak för infrastrukturprojekt, men även för jobbskapande, god samhällsstyrning och till viss del för kultur.

FN har också utarbetat ett landprogram för Eritrea, ett ramverk för strategiskt samarbete – *Strategic Partnership Cooperation Framework* – för år 2017–2021, som fokuserar på sociala rättigheter, miljö, kapacitetsutveckling och ekonomisk utveckling.

VII. RATIFICERING AV CENTRALA KONVENTIONER OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter (*International Covenant on Civil and Political Rights, ICCPR*) ratificerades år 2002. Eritrea är inte part till det fakultativa protokollet om enskild klagorätt eller det fakultativa protokollet om avskaffandet av dödsstraffet.

Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (*International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights, ICESCR*) ratificerades år 2001. Eritrea är inte part till det

fakultativa protokollet om enskild klagorätt.

Internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (*International Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination*, ICERD) ratificerades år 2001.

Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women*, CEDAW) ratificerades år 1995. Eritrea är inte part till det fakultativa protokollet om enskild klagorätt.

Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig och förnedrande behandling eller bestraffning (*Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*, CAT) ratificerades år 2014. Eritrea har inte ratificerat det fakultativa protokollet om förebyggande av tortyr.

Konventionen om barnets rättigheter (*Convention on the Rights of the Child*, CRC) ratificerades år 1994. Det fakultativa protokollet om indragning av barn i väpnade konflikter och det fakultativa protokollet om försäljning av barn, barnprostitution och barnpornografi ratificerades år 2005.

Eritrea är inte part till Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (*Convention on the Rights of Persons with Disabilities*, CRPD).

Eritrea är inte part till internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden (*International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance*, ICED).

Eritrea är inte part till 1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning (*Convention Relating to the Status of Refugees, 1951 Refugee Convention*) eller det tillhörande protokollet.

Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen (*Rome Statute of the International Criminal Court*) undertecknades år 1998 men har inte ratificerats.

Regionala instrument

Afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter (*African Charter on Human and Peoples Rights*, ACHPR) ratificerades år 1999.

Tilläggsprotokollet om kvinnors rättigheter undertecknades år 2012 men har inte ratificerats.

Afrikanska stadgan om barnens rättigheter och välfärd (*African Charter on the Rights and Welfare of the Child*, ACRWC) ratificerades år 1999.